Съфинансирано от Европейския съюз

РЕГИОНАЛЕН СЪВЕТ ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕВЕРЕН ЦЕНТРАЛЕН РЕГИОН

ОБЩА ПРОГРАМНА КОНЦЕПЦИЯ ЗА ПРИНОСА НА ФОНДОВЕТЕ НА ЕС КЪМ ИТСР НА СЕВЕРЕН ЦЕНТРАЛЕН РЕГИОН ЗА ПЛАНИРАНЕ

(15.05.2024 г.)

Съдържание:

Кратко описание на приноса на фондовете на ЕС към развитието на региона 1

1. Приложение 1: Списък с комбинирани концепции за ИТИ и получените от тях точки *(Приложение П.13.1)* 9

2. Приложение 2: Списък с концепции за ИТИ, които не са комбинирани и включват дейности само по ПОС, и получените от тях точки *(Приложение П.13.3)* 9

Кратко описание на приноса на фондовете на ЕС към развитието на региона

Описват се накратко видовете включени в Общата програмна концепция концепции за ИТИ (КИТИ) и мерките в тях, източниците за финансиране на мерките. Какви проблеми и потенциали на територията на региона се адресират с отделните КИТИ и какъв е приноса към изпълнение на целите на Интегрираната териториална стратегия за развитие на региона.

В Общата програмна концепция за приноса на фондовете на ЕС към Интегрираната териториална стратегия за развитие (ИТСР) на Северен централен регион (СЦР) са включени 20 броя концепции за интегрирани териториални инвестиции (КИТИ), в това число 18 бр. комбинирани концепции, които подлежат на приоритизация от Регионалния съвет за развитие на Северен централен регион, и 2 бр. некомбинирани концепции, които ще се финансират само със средства по Програма „Околна среда“ 2021-2027 и не подлежат на приоритизация от РСР. Финансирането на мерките и дейностите в концепциите ще се осъществи от всички програми, участващи в подхода Интегрирани териториални

инвестиции (ИТИ), съфинансирани от Европейските фондове за споделено управление – Програма „Развитие на регионите“ 2021-2027, Програма „Околна среда“ 2021-2027, Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ 2021-2027, Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация” 2021-2027, Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027 и Програма „Образование“ 2021-2027. В концепциите за ИТИ са включени също така дейности, финансирани от други източници, в това число частни инвестиции, инвестиции от държавния бюджет, собствен финансов принос на кандидатите и партньорите, средства от финансови инструменти и др., които ще допълнят финансирането по програмите и ще засилят синергичния ефект.

В Интегрираната териториална стратегия за развитие на Северен централен регион е очертана следната визия за развитие на региона:

СЕВЕРЕН ЦЕНТРАЛЕН РЕГИОН — бързо и устойчиво развиващ се европейски регион, интегрална част от Дунавското пространство, където младите хора виждат своето бъдеще

и

личностна реализация.

Всяка една от предложените за финансиране концепции за ИТИ допринася пряко за постигане на посочената визия чрез набор от взаимосвързани дейности.

Налице е значителен принос на мерките и дейностите, включени в концепциите за ИТИ, в изпълнението на трите стратегически приоритета на ИТСР на СЦР, фокусиращи политиките за развитие на региона, както следва:

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1: Постигане на икономически подем и трансформация

Предвидените мерки и отделни проекти в концепциите за ИТИ адресират пряко изведени в ИТСР проблеми, свързани с липсата на инфраструктура за развитие на бизнеса и необходимостта от насърчаване и привличане на инвестиции в региона. Предвидени са дейности, свързани с изграждане и подобряване на индустриални зони и паркове в градовете от трето ниво – Горна Оряховица и Свищов, както и за изграждане на Център за дигитални умения и иновации в гр. Габрово.

Същевременно концепциите предвиждат и мерки за насърчаване развитието на отрасъл „туризъм“, чрез устойчиви форми като еко-, вело- и културен туризъм в градовете от четвърто ниво като Трявна, Дряново, както и в селски територии в общините Две могили, Иваново, Сливо поле, Лозница, Цар Калоян. Предвижда се подкрепа и развитие на дейности на местно ниво, насочени към опазване и популяризиране/социализиране на природното и културното наследство и устойчиво развитие на местната общност.

Мерките, свързани с прилагане на дуалната система на обучение и професионалната подготовка на ученици, повишаване квалификацията на работната сила и др. също ще окажат пряко влияние върху развитието на икономиката в региона. Предвидените дейности адресират дефинирани в ИТСР проблеми като недостиг на квалифицирана работна ръка, недостатъчна обвързаност на образованието с потребностите на пазара на труда, наличие на образователна десегрегация.

Подадените комбинирани КИТИ на територията на Северен централен регион подкрепят реформите в ключови сектори, свързани с устойчивото и балансирано развитие на регионите в България, а именно: икономика, наука и образование и туризъм и спорт.

- **Сектор „Икономика“ –** Предоставянето на подкрепа за изпълнението на дейности за реализиране на инвестиции, насочени към растеж и конкурентоспособност на микро, малки и средни предприятия (МСП), установени на територията на индустриални паркове или във функционална близост около тях е предпоставка за развитието на икономиката в Северен централен регион. Ключовите действия в този контекст са подкрепа за нови инвестиции с повишена ефективност, установяване на иновационен подход във всички

сектори на икономиката, подобряване на инвестиционната среда и привличане на стратегически инвеститори, адаптиране на националната и регионалната политика към нуждите и специфичните регионални условия за МСП и създаването на мрежи и инфраструктури, базирани на интелигентни технологии. В подадените концепции са залегнали дейности по ускоряването и поддържането на устойчив растеж в Северен централен регион, свързани с въвеждането на иновации и нови технологии, развитие на общински пазари, изграждане на индустриални паркове. Предвидени са и обучения на заетите в реалния сектор в различни сфери, в т.ч. повишаване на квалификацията, уменията и компетентностите спрямо нуждите на бизнеса, насърчаване на младежката заетост, предприемачество и стартиране на собствен бизнес.

- **Сектор „Наука и образование“** - по-високото равнище на образование и придобитите научни умения спомагат за преодоляване на негативните демографски тенденции и недостатъчно ефективните ресурси на работната сила в региона. Важен момент е стимулирането на сътрудничеството между университетите, научните организации, публичния и частния сектор от региона и извън него. Предвидените мерки в комбинираните КИТИ целят подобряване на връзката между образованието и бизнеса, чрез насърчаване на качествената практическа подготовка и въвеждане на иновативни форми за практическо обучение на работното място. Включени са дейности по дуално обучение в сектори, свързани с модернизацията и повишаване на конкурентоспособността на икономиката в региона. Предвиждат се мерки за осигуряване на достъпа на учениците, включително и от маргинализирани групи, до практическо обучение, целящо качествени работни места.

- **Сектор „Туризъм и спорт“ –** Северен централен регион попада в два туристически региона – Дунавски и Старопланински. Това деление отчита природните, историческите и инфраструктурните фактори, които обуславят наличието на толкова много обекти, интерес към които проявяват туристите. Ценности на територията на Северен централен регион са стимулатор на икономически растеж чрез възможностите на туризма. В част от подадените концепции се предвижда изграждане на дребномащабна туристическа инфраструктура за

насърчаване развитието на местни забележителности и атракции, вкл. популяризирането на устойчиви форми на екотуризъм и културен туризъм, изпълнявани на територията на Северен централен регион. Предвидени са дейности по създаването на велотуристически маршрути през горски и открити местности, обособяване на публични зони за отдих, както и спортна инфраструктура за развиване на различни видове спорт. Застъпено е осигуряването на семейни развлечения и туризъм на открито, сред природата, като част от разнообразния пейзаж.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2: Развитие на човешкия потенциал и постигане на социален растеж

Основен фактор за определяне качеството на живот в даден регион е възможността жителите му да получават качествени социални, здравни, културни и други обществени услуги. Концепциите за ИТИ предлагат решения на местните нужди и проблеми, свързани с развитието на човешкия ресурс като най-важен за жизнеността и просперитета на региона. Предвидено е изграждане на нова инфраструктура за предоставяне на качествени социални услуги в Русе, Силистра, Горна Оряховица, Севлиево и други общини. В Свищов, Горна Оряховица, Тутракан са предвидени мерки за подобряване на достъпа на населението до здравни услуги чрез подобряване на здравната инфраструктура. В Русе, Разград, Тутракан, Силистра, Габрово и Велико Търново се предвиждат дейности, насочени към поддържане и обогатяване на ключови обекти на културната инфраструктура.

Комбинираните КИТИ на територията на Северен централен регион целят повишаване на качеството на живот, като подкрепят реформите в секторите: здравеопазване, социални услуги и култура.

- **Сектор „Здравеопазване“** – системата на здравеопазването в България се осъществява на две нива – многопрофилни и специализирани болнични заведения и доболнична помощ, осъществявана от различни по вид и структура лекарски практики. Предвидените мерки в одобрените КИТИ имат за цел да осигурят съществено подобряване

на дейностите по превенция и ранна диагностика на сърдечно-съдови и онкологични заболявания, както и осигуряване на достъп на населението в слабо развитие населени места до скринингови и диагностични услуги. Проблемът с липсата на достъп до профилактика и диагностика, както и ниската здравна култура, засяга много на брой малки населени места, като фокусът в проектните предложения е върху отдалечени и труднодостъпни места, които имат необходимост от оборудване за диагностика на помещения на общопрактикуващи лекари.

- **Сектор „Социални услуги“** - подобряването и разнообразяването на предлаганите основни социални услуги е условие за намаляване на обезлюдяването на регионите и постигане на по-високо качество на живот в тях. В подадените КИТИ са включени дейности като: социално включване и активно приобщаване на лица в уязвимо положение; подкрепа за активен живот на възрастните хора и остаряване в добро здраве чрез прилагане на социални иновации; интеграция на маргинализирани общности като ромите чрез подкрепа за подобряване достъпа до заетост; противодействие на дискриминацията и мерки за преодоляване на негативните стереотипи и нагласи в общностите.

- **Сектор „Култура“** - Културното наследство като материално и духовно послание представлява мощен ресурс за устойчиво развитие и качество на живот чрез възможностите на културния туризъм и обмена на знания и ценности. Развитието на културата, съхраняването на националната идентичност и интегрирането на различните форми на туризъм, развити въз основа на специфичните дадености на региона, ще спомогне за диверсифициране на икономиката на региона, за развитието на културни и творчески индустрии и за създаването на привлекателни работни места за младите хора. Част от предвидените мерки са свързани с обновяване на институционалната инфраструктура, модернизиране на материалната база и техническото оборудване на обекти от сферата на културата.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3: Устойчиво териториално развитие и свързаност

В изпълнение на третия стратегически приоритет на ИТСР, концепциите за ИТИ предлагат инвестиции, свързани с опазване на околната среда, подобряване на транспортната свързаност, укрепване на градско-селските връзки, обновяване и изграждане на „зелената“ инфраструктура в градската среда, както и намаляване на замърсяването. Предвидени са дейности и мерки, свързани с адаптиране към климатичните промени и намаляване на риска от природни бедствия.

Финансирането на мерки за енергийна ефективност (ЕЕ) в сградите пряко ще допринесе за изпълнение на препоръките на стратегията за подход, насочен към обновяване на сградите с най-неблагоприятни енергийни характеристики и за постигане на заложените цели за спестяване на енергия и намаляване емисиите на парникови газове. Обновяването на сградния фонд в редица градове като Габрово, Русе, Разград, Горна Оряховица, Севлиево и др., ще рефлектира положително върху здравето на хората поради намаляването на вредните емисии в атмосферата.

Ограничаването на свлачищните процеси на територията на област Велико Търново и възстановяването на нарушената инфраструктура в областите Силистра, Габрово и Велико Търново ще спомогнат за оползотворяване на засегнатите територии от гледна точка на жизнена среда, транспортна достъпност, икономическо развитие, туризъм.

Включените дейности и мерки в подадените комбинирани КИТИ на територията на Северен централен регион засягат секторите: транспорт и околна среда.

- **Сектор „Транспорт“** - Транспортната и дигиталната инфраструктура са факторите, които спомагат за отключване на специфичните потенциали на регионите и увеличаване на конкурентните им предимства. От друга страна те водят до повишаване на териториалното сближаване и постигане на по-балансиран растеж и възможност за осигуряване на равен достъп на всички жители, независимо от тяхното местожителство, до икономически и социални услуги. Предвидените дейности в подадените комбинирани

КИТИ целят трайно и значително подобряване на пътната инфраструктурата на територията на Северен централен регион. Изпълнението на инвестициите ще допринесе за постигане на устойчива мобилност, подобряване на транспортната свързаност и развитието на туризма в региона, трудовата заетост, образованието и здравните услуги.

- **Сектор „Околна среда“** – Предвидените мерки в сектора допринасят за изпълнението на хоризонталните политики на Европейския съюз за устойчиво развитие, както и за интеграция на политиката по опазване на околната среда и политиката по изменение на климата. По компонент “*атмосферен въздух и климат*“ се очаква пряко и положително въздействие, вследствие намаляване на атмосферното замърсяване, подобряване качеството на атмосферния въздух и редуциране на емисиите на парникови газове при изпълнение на предвидените мерки. В подадените концепции са включени дейности, насочени към създаване на зелена градска инфраструктура и сигурност в обществени пространства, максимално приобщаване на прилежащите площи с подходящи благоустройствени мероприятия за социализация и адаптация на теренните дадености, обновяване и създаване на зони за озеленяване, отдих и спорт. Адресирани са свлачищни процеси в резултат от естествени, антропогенни фактори и изменението на климата като специфичен проблем, който засяга значителни територии в СЦР и по-конкретно идентифицираната заплаха от неблагоприятните климатични промени, посочена в SWOT анализа от ИТСР на СЦР. Избрани са обекти на интервенция, за които са налични актуални данни за активизиране на свлачищни процеси, поставящи в риск жилищни сгради, улична и пътна мрежа, обществени сгради и съоръжения, които са от голямо значение за населението.

Като резултат от успешното изпълнение на концепциите за ИТИ се очаква постигане на значителен напредък в балансираното и устойчиво развитие на Северен централен регион чрез прилагане на подхода „отдолу-нагоре“. Заинтересованите страни и местните общности, чрез участието си в подготовката, планирането и изпълнението на концепциите

за ИТИ, ще повишат своята увереност, разбиране и желание за участие в процеса на интегрирано регионално планиране и изпълнение на проекти.

1. **Приложение 1: Списък с комбинирани концепции за ИТИ и получените от тях точки** *(Приложение П.13.1)*

2. **Приложение 2: Списък с концепции за ИТИ, които не са комбинирани и включват дейности само по ПОС, и получените от тях точки** *(Приложение П.13.3)*

X Tanya Venkova Hristova

Digitally signed by Tanya Venkova Hristova
Date: 2024.05.29 11:03:19 +03'00'

Таня Христова
Председател на РСР на СЦР

X Vida Krumova Vlaykova

Digitally signed by Vida Krumova Vlaykova
DN: CN=Vida Krumova Vlaykova, G=Vida, SN=Vlaykova, C=BG, E=VVlaikova@mrrb.government.bg, L=Sofia, O=MRRB, OID.2.5.4.97=BG831661388
Reason: I have reviewed this document
Location: your signing location here
Date: 2024-05-21 11:33:50
Foxit Reader Version: 10.0.1

Вида Влайкова
Секретар на РСР на СЦР